

„און” – עלון ידיעות מס' 102

אינפורמציה מקצועית

1. תוצאות ההתעברות של 3 חודשים, ינואר – מרץ 1966 לפי בלתי-חוזרות 60–90 יום, ניתנות בטבלה. מסתמנת ירידה בתוצאות ב-2–3% במשך כל חודשי השנה הנוכחית. לא מצאנו את הסיבה לכך, כי הירידה מתחלקת באופן שווה לפי מזרעים, פרים, הזרעות ראשוניות וחוזרות, וכן לפי איזורים וכל ימי השבוע. מספר ההזרעות גדל באופן מתמיד ואפשר להצביע על עליה של 10–12% במספר הפרות והעגלות, אשר הגיעו להזרעה מדי חודש בחודש; שו, עליה זאת בולטת בעיקר בעדרי המשקים הקיבוציים.

השימוש בפרים בדוקים היה גבוה מאוד והגיע ל-75%.

2. הפרים הצעירים שזירמתם הופצה בחורשים אלה, ואשר מכסת הזרעותיהם התמלאה, הועברו להמתנה, והם: צהל, בינגו, פיני, זאב ועופר, כולם ילודי 1964. כעת נמצאים בשימוש הפרים הצעירים: שדר (בן שומר), אבנר (בר-און), יבין (חלוץ), סברא (בראון), אורי (עדי), את „צלף” (חלוץ) ואת „עדיף” (עדי) נא לצנו להוציא בגלל ליקויים גופניים.

הפר „עוזי” מת

„עוזי” הובא ארצה בשנת 1959 במסגרת היבוא מארצות-הברית. הוא היה רצוי במיוחד בגלל מוצאו מאבות שהצטיינו כפרים בדוקים ומשביחים מאוד באגודת הזרעה רבת-היקף.

ועדת הטיפוח

בר-ענן ראובן, מ. החקלאות
גורדון עמרם, משמר-העמק
וקסמן חיים, בית-אלפא
הימן משה, עין-חרוד (מאוחד)
כ”ץ מלאכי, דגניה ב'
לנדסברג פטר, כפר-ידידה
צנטנר מנחם, שריד
רוזנצויג שבתי, עובדי און
ריין שמואל, רופא החקלאית
שויצר אלחנן, כפר ויתקין

אביו של „עוזי” הוא „סירס-פארם-דין-עדא” אימפריאל”, פר של האגודה במדינת ניו-יורק. הוא עצמו בן של פר בדוק (חיובי) באגודה זאת בשם „דין”; במכון זה פעלו 24 בנים ועשרות נכדים של „דין”. מבחנו של „סירס” (אביו של „עוזי”) מבוסס על 7233 בנות שתנובותיהן (בממוצע) היו ב-500 ק”ג גדולות מזו של בנות זמנו. גם אב-האם „טריון”, פעל באגודה זו כפר עם מבחן חיובי; 1120 בנותיו עלו ב-310 ק”ג על בנות-זמנו. אס-האם היתה בת של „דין” המפורסם, שהוזכר לעיל ואחדים מבניה פועלים כפרים בדוקים באגודת ניו-יורק.

„עוזי” עצמו זכה במבחן חיובי בתנובת החלב של בנותיו, במהירות גדילה ובמבנה העטינים המצויין אשר הוריש. הנתונים האחרונים שבידנו, המתייחסים ל-200 בנות „עוזי” כמכירות בשנה הנוכחית, מצביעים על עליונות של 250 ק”ג לעומת בנות-הזמן. במהירות גדילה עלו 202 בניו ב-10 ק”ג משקל חי על בני-זמנם. אם גם היה ב„עוזי” פגם תורשתי „קראמ-פיטי” (פראסיס), שפגע במספר קטן של בנותיו, והתבטא בחולשה ברגליים, הרי מותו בעקב קדחת הטייליריה הביא עמו אבידה רצינית לאגודה.

כיום נמצאים במכון שלשה בני „עוזי”; כולם עברו להמתנה, והם: ער, עריק, וקרוזו. אנחנו עומדים לרכוש עוד בן אחד שלו, השנה. במשך שנות פעילותו של „עוזי” ביצענו מזירמתו — 33,770 הזרעות.

יציאה

לקראת תצוגת בנות הפרים הצעירים, שפטנו, נוסף לבנות 4 הפרים אשר היו בתצוגה, גם את בנות „גת”. סיכום השיפוט הגופני נערך על 34 בנות והתוצאה: 79.5 נקודות. הנקודות החד-לשות התבלטו במבנה העטין והפטמות. סיכום תנובת החלב ב-100 ימי חליבה ראשונים מ-23 בנות: 2244 ק”ג חלב, בממוצע. לאחר שמבחן מהירות הגדילה הוא שלילי (משקלם של 43 עגלים הוא קטן, בהשוואה לבני-זמנם, ב-8 ק”ג) החליטה ועדת הטיפוח להוציאו מהמכון.

ספר פרים חדש

לכבוד 20 שנות קיום האגודה הוצאנו ספר פרים בצורה נאה, ובו תעודות יחסין על הפרים, נתונים על מבחני הצאצאים בחלב ומהירות גדילה, פרטים מהשיפוט הגופני של בנות הפרים הבדוקים, עם ציון הסטיה מהממוצע בתכונות השונות. לנתונים על אמהות הפרים הצעירים צרפנו לראשונה השוואה של תנובת האם עם תנובות העדר בו היא נמצאת, וכן סיכום נקודות השיפוט הגופני שלה, בעת אישור הפרה כעתודה. פרסמנו גם רשימת הפרים שפעלו באגודה החל משנת 1946. בסוף הספר ריכזנו את תוצאות השיפוט הגופני של בנות כל הפרים, אשר נבחנו מאז הנהגנו את שיטת השיפוט וסיכמנו את הממוצע בכל תכונה של 876 בנות-מבכירות.

חוברת לציין 20 שנות „און“

יצאה לאור חוברת „און — 1966—1946“ ובה „פרקים בהזרעה מלאכותית“ ודין וחשבון לשנת תשכ״ה, בצירוף סיכומים מעבודתנו ב־20 שנות פעולה, מאז יסוד האגודה.

תצוגת בקר ה־11 של בנות הפרים שבמבחן

ב־8.6.66 התקיימה תצוגה במגרשי תערוכות הבקר שליד המכון, והרינו מביאים כאן את דברי ההסבר אשר נאמרו בתצוגה ע״י הח״ משה הימן: תצוגה זאת מתקיימת במועד של 20 שנות קיום האגודה. רבה הדרך שעברנו מאז ועד היום, מפריים הולנדיים אחדים, מפורים במ־שקים, עם מספר קטן של בנות חולבות, להן ערכנו השוואת אמהות-בנות, ועד למכון משוכלל עם 50 פרים, חלקם ממוצע אמריקאי וחלקם ישראלי-פריזיים. ברשותנו 10 פרים בדוקים לתכונות שונות ותכנית המתנה אשר מתבצעת זה 12 שנים ברציפות, בדייקנות ובקפדנות. המבחינים לחלב ושומן. למהירות גדילה ותפוקה מסתכמים בשיטה אלקטרונית-ממוכנת ע״י אב״מ. מבחני הגוף נערכים ע״י שיפוט עד ל־100 בנות מכל פר והצגת הטיפוס האופייני שמוריש כל פר. ברשות האגודה בנינים מתאימים ומסודרים, המצטיינים בפשטותם ויעילותם.

את התצוגה הראשונה ערכנו בתוך המשקים בית־אלפא, מזרע ויפעת ב־2.10.58 (כשהמבקרים מוסעים ממשק למשק) כשעמדו במבחן הפרים: גיל, קישון, ספיר, מקסים, סנה ומלך. מאז חלפו 8 שנים ופיתחנו שיטת שיפוט אשר מאפשרת להעריך את התכונות שהפר מוריש ולגבש תמונת הטיפוס והצורה של בנותיו.

לקראת תצוגה זאת שפטנו יותר מ־100 בנות של הפרים „בני“ ו„אריסטוקרט“. הפעם לא נמנענו מלהביא את הבנות היפות שלהם, כדי להדגים בפני הציבור את יכולתו של הפר. תור צאות השיפוט של הפרים „בני“ ו„אריסטוקרט“ היו טובות מהרגיל. אנו רואים כאן פרות צעירות מאד, מבכירות שהמליטו בגיל של פחות מ־שנתיים, והן בעלות גוף גדול וכבד — אחת המטרות שהצבנו לעצמנו. נוסף לכך אנו רואים ב־3 קבוצות של בנות עטינים יפים מאוד וטובים, אף זה אחד מהשגי הטיפוח החשובים שלנו.

ארבעת הפרים המיוצגים כאן הם מהיבוא האחרון שלנו מארה״ב משנת 1962, שבוצע על ידי ועל ידי הח״ יוחנן הויזמן. 2 פרים, מבין אלה שנבחנו הפעם היו קודם לכן ברשות אגודת באר־טוביה ואנו רכשנו אותם משם. „בני“ הוא אחיו של „ברקן“; שניהם בני „בור־קגוב“, הפר שעומד במקומות הראשונים בין פרי ארה״ב. גם לאביו של אריסטוקרט מבחן חיובי ובנותיו גדולות ויפות. אב „רסר“ הוא „סקולמסטר“ — גם הוא בעל מבחן נרחב וטוב.

„שפי“ — נרכש בגלל מוצאו הקנדי והוא מצאצאיו של ראָפּלאַקשיין סובריין; אביו לא נבחן; ניסינו את מזלנו ואוכזבנו קצת.

נאחל לציבור הבוקרים שיפיקו את מירב התועלת מהתצוגה ויגדלו פרות יותר טובות, יותר כבדות, יותר יעילות, נחלבות טוב יותר, עם פחות דלקות — „פרה יותר טובה — להכנסה יותר גדולה“.

חובה נעימה היא לציין את ההתקדמות הרבה בהכנת הפרות לתצוגה. הפעם כל הפרות היו נקיות ומוכנות כהלכה לתערוכה ועל זה תבוא על הברכה והתודה.

נתונים על 4 הפרים שכנותיהם הופיעו בתצוגה

שם הפר	מס' בנות	גיל ההמלטה בחודשים	תנובת שיא ממוצעת ק"ג	שיא יומי חלב ק"ג	תנובת חלב ב־100 יום ראשונים	מס' בניס	מהירות גדילה ב־400 יום ק"ג	מס' בנות	סיכום השיפוט הגופני, נקודות
אריסטו	90	24.1	24.7	33.3	2,258	49	— 0.8	107	82.2
רסר	44	24.0	23.7	36.4	2,234	33	— 0.4	68	80.4
בני	84	23.9	25.5	42.4	2,376	56	— 3.6	114	81.5
שפי	23	23.1	23.5	32.1	2,074	44	—12.4	43	80.6

פרטי השיפוט הגופני של בנות הפרים שבתצוגה

ס"ה נקד.	ע ס י ן				אופי חלבני	רקיעת בשר	גודל	רגליים	אגן	גב	כתף	עומק	אורך	מס' בנות	הפר
	פטמות	אחורי	קדמי	טיב											
82.5	8.2	8.2	8.2	8.2	8.1	8.4	8.3	4.0	4.0	4.1	4.0	4.2	4.3	107	אריסטו
80.4	8.1	8.0	8.1	8.0	8.0	8.1	8.0	4.0	4.1	4.0	4.0	4.0	4.0	68	רסר
81.5	8.3	8.2	8.2	8.3	8.2	8.1	8.1	4.0	4.0	4.0	3.9	4.1	4.1	114	בני
80.8	7.9	7.8	7.8	8.0	8.2	8.2	8.3	3.9	4.0	4.1	4.0	4.1	4.3	43	שפי

עגלים חדשים

לאחר הופעת ספר הפרים, בו העגל האחרון הוא „אורי“, נרכשו והועברו למכון העגלים האלה:

1. עמיעד — בן עדי ו„ושתי“ מקב' עמיעד; שנולד ב־2.9.65; תנובותיה של ושתי בת קינג: 1—4, 2× 30,310 ק"ג חלב. 1083 ק"ג ש. 3.57%; יומית: 23.2 ק"ג ח. 835 גר.ש. בהשוואה לעדרה, יומית: 1.9+ ק"ג חלב, 0.38%+ שומן, 144+ גרם שומן. השיפוט הגופני: 83 נקודות.

2. רשי — בן שומר ו„רותי“ ממשק שריד; נולד ב־4.11.65; תנובותיה של רותי, בת ברק: 1. 7260 ק"ג חלב. 3.45% 275 ימי חליבה. יומית: 26.4 ק"ג ח. 912 גרם ש. 2. 8272 ק"ג חלב 3.58% 249 י"ח (ממשיכה), יומית: 32.9 ק"ג ח. 1181 גרם ש. יש כאן צירוף מענין בין „ברק“, הפר הבדוק הטוב ביותר ב„שרות“, ובין „שומר“; שניהם מקווי דם של „קרניישין“. העגל גדול מאוד ויפה.

3. דפני בן בראון ו„עצלנית“ מק' דפנה. נולד: 1.12.65; תנובותיה של עצלנית, בת קישון: 1—3: 31,021 ק"ג חלב, 3.37% שומן.

25.4 ק"ג חלב יומית. 890 גר. ש.

בהשוואה לעדרה, יומית: 5.4 + ק"ג חלב. 0.11%+ שומן, 205+ גר. שומן. לעצלנית 2 בנות חולבות, בת תור ובת רסר, ואחות בת דנדי — כולן בעלות תנובות טובות. השיפוט הגופני: 87 נקודות.

4. מודל — בן דביר ו„מולדת“ מק' גבע. נולד ב־5.11.65; תנובותיה של מולדת, בת מותק: 1—3 × 21,781 ק"ג חלב, 3.48% 962 י"ח, יומית: 22.6 ק"ג ח. 787 גר. ש. בהשוואה לעדרה, יומית: 3.1+ ק"ג חלב, 0.16%+ שומן, 139+ גר. שומן.

בזה מגיע מספר העגלים, יילודי 1965, שר־כשנו ונמצאים במכון ל־8. ועדת הטיפול ציינה לרכישה בעתיד הקרוב 3 עגלים, בני פרים שבדיים שנולדו מזירמה קפואה, הם:

1. רוון — בן טיארפ ו„גברת“, בת קישון ממשק רוון, כפרייהושע. נולד ב־20.3.66.

2. חתן — בן ברטמן ו„החלום“, בת חלוץ, ממשק תל־יוסף. נולד ב־4.66.

3. מרחב — בן דנילו ו„זהבה“, בת פלד, ממשק מרחביה. נולד ב־5.66.

תוצאות ההזרעה (לפי בלתיחזרות מעבור 60–90 יום)

הפרים	ינואר 1966		פברואר 1966		מרס 1966	
	מספר הזרעות	% בלתי חזרות	מספר הזרעות	% בלתי חזרות	מספר הזרעות	% בלתי חזרות
בדוקים :						
אריסטוקרט	—	—	—	—	1	—
בראון	257	57.6	202	55.0	312	52.9
ברקן	741	60.7	682	59.2	1243	60.2
דביר	722	58.2	601	56.1	894	56.4
חלוץ	233	59.2	202	57.9	146	58.2
נצר	833	57.6	880	56.0	1010	59.8
סדן	465	66.2	374	62.3	361	54.6
עדי	1053	55.8	840	58.1	976	58.2
עוזי	323	63.2	239	64.4	421	60.3
צין	248	55.6	562	53.4	740	56.4
תור	380	57.1	304	57.9	440	56.4
צעירים :						
אבנר	—	—	23	—	—	—
בינגו	213	61.0	171	60.2	277	58.8
זאב	678	63.0	598	58.9	539	58.6
יבין	27	—	196	61.2	187	62.6
סברא	—	—	31	—	39	—
עופר	198	57.6	211	56.9	264	56.4
פיני	146	60.3	157	51.6	368	53.3
צהל	173	57.2	138	63.0	210	61.9
צלף	35	—	—	—	24	—
קרוזו	59	69.5	—	—	—	—
שדר	94	62.8	78	61.5	78	61.5
זירמה מעורבת	63	49.2	45	71.1	57	56.1
שרולה	52	57.7	72	55.6	85	52.9
ס"ה	6993	59.3	6606	58.1	8672	57.9
ריכוז :						
בדוקים	5255	58.8	4886	57.6	6544	57.9
צעירים	1623	61.3	1603	59.4	1986	58.3
זירמה מעורבת	63	49.2	45	71.1	57	56.1
שרולה	52	57.7	72	55.6	85	52.9
ס"ה	6993	59.3	6606	58.1	8672	57.9
ה. ראשונות	3951	59.1	3969	57.0	5280	57.2
השימוש בפרים בדוקים (באחוזים)						
לכל ההזרעות	75.2		74.0		75.5	
להזרעות ראשונות	92.3		90.8		92.1	